

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Godīgas konkurences aspekti publisko iepirkumu procedūrās

Kristaps Riekstiņš

Iepirkumu uzraudzības biroja

Tiesību aktu piemērošanas departamenta vecākais referents

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Publiskajam iepirkumam ir svarīga nozīme, jo tas ir viens no tirgus instrumentiem, kas izmantojams, lai panāktu gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, vienlaikus nodrošinot visefektīvāko publiskā sektora līdzekļu izmantošanu.

Stratēģija Eiropa 2020

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Direktīvu pārņemšana

- **Publisko iepirkumu likums** - pieņemts Saeimā 2016.gada 15.decembrī; stājas spēkā 2017.gada 1.martā.
- **Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums** – pieņemts Saeimā 2017.gada 2.februārī, stājas spēkā 2017.gada 1.aprīlī.
- Grozījumi **Publiskās un privātās partnerības likumā** – pieņemti Saeimā 2017.gada 20.aprīlī, stājas spēkā 2017.gada 1.maijā.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Principi

- iepirkumu atklātums
- piegādātāju brīva konkurence, kā arī vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret tiem
- pasūtītāja līdzekļu efektīva izmantošana, maksimāli samazinot tā risku.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vai principi ir absolūti?

- AT 14.01.2013.rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-134/2013

Nozīme ir tikai tam, vai pasūtītāja izvirzītās prasības ir vienlīdzīgas pret visiem pretendentiem un nav diskriminējošas.

Pasūtītāja izvirzīto ekonomisko lietderību un adekvātumu, ciktāl tas nediskriminē pretendentu vai nekropļo konkurenci, novērtē tieši pretendents, kas izvēlas piedalīties iepirkumā vai arī nē un par kādu cenu.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vai principi ir absolūti?

- AT 29.12.2015 spriedums lietā SKA-1170/2015

Papildus nediskriminācijas principam ir jāievēro kvalifikācijas prasību samērīgums, ņemot vērā paredzēto līguma priekšmetu.

Kvalifikācijas prasībās pasūtītājam nav tik liela rīcības brīvība kā nosakot, ko tas vēlas pirkt un kā tiks noteikts pasūtītājam izdevīgākais piedāvājums.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vai principi ir absolūti?

- AT 2013.gada 19.decembra rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-1033/2013

Tehnisko specifikāciju prasības noteikšanā ir jāņem vērā, ka likums izslēdz tikai nepamatotus, nevis jebkurus ierobežojumus konkurencei. Tiesa ir pamatoti ņēmusi vērā pasūtītāja vēlmi nodrošināt augstāku energoefektivitāti, savukārt pieņemums par neekonomisku līdzekļu izlietojumu, ņemot vērā iegūtos skaidrojumus, ir vismaz tikpat grūti pamatojams nekā iespējama līdzekļu ekonomija.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Vai principi ir absolūti?

- Atziņa no IUB prakses

Jebkuras prasības iepirkuma procedūras nolikumā vai citos iepirkuma procedūras dokumentos zināmā mērā ierobežo kāda iespējamā kandidāta vai pretendenta iespējas iesniegt piedāvājumu iepirkuma procedūrā,

tādējādi prioritārais jautājums ir prasību pamatotība, nevis kāda kandidāta vai pretendenta iespējas minētās prasības izpildīt.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Atklātības principa aspekts jaunajā Publisko iepirkumu likumā

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konsultēšanas ar piegādātājiem

18.pants:

- var rīkot apspriedi ar piegādātājiem
- pasūtītāja tīmekļvietnē norāda:
 - apspriežamos jautājumus,
 - apspriedes laiku un vietu,
 - veidu, kādā piegādātāji var pieteikties dalībai apspriedē,
 - prasības attiecībā uz apspriedes dokumentēšanu un šīs dokumentācijas publicēšanu.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Konsultēšanas ar piegādātājiem

18.pants:

- Pasūtītājs var saņemt konsultācijas no neatkarīgiem ekspertiem vai piegādātājiem iepirkuma plānošanai vai sagatavošanai.
- Jānodrošina, ka **netiek ierobežota konkurence un pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes un caurskatāmības principi**, jo īpaši, ja kandidāts vai pretendents, vai juridiskā persona, kas ir saistīta ar kandidātu vai pretendentu, **konsultēja pasūtītāju vai citādi iesaistījās iepirkuma sagatavošanā.**

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkumu plānu publicēšana

- Pasūtītājs **mēneša laikā** no gadskārtējā budžeta apstiprināšanas dienas
publicē **valsts elektroniskā informācijas sistēmā, kas paredzēta piedāvājumu un pieteikumu saņemšanai,**
informāciju par plānotajiem šā likuma 8.panta otrās daļas, 9. (*«mazie iepirkumi»*) un 10. (*sociālie pakalpojumi*) panta kārtībā veicamajiem iepirkumiem un iepirkuma procedūrām.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkumu plānu publicēšana

- Iepirkumu plānā norāda **vismaz**:
 - pasūtītāju, plānoto iepirkuma priekšmetu un saiti uz pircēja profilu, kur būs pieejama iepirkuma procedūras dokumentācija,
 - plānoto iepirkuma veikšanas kārtību,
 - plānoto CPV kodu,
 - iepirkuma līguma veidu,
 - plānoto iepirkuma izsludināšanas gadu un ceturksni vai mēnesi
 - datu aktualizācijas datumu.
- Pasūtītājs informāciju **aktualizē pēc nepieciešamības.**

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Ieinteresēto piegādātāju sanāksme atklātā konkursā

- Rīko, ja ne vēlāk kā 10 dienas pirms piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām ir saņemti vismaz 2 ieinteresēto piegādātāju priekšlikumi rīkot sanāksmi.
- Rīko ne vēlāk kā 5 dienas pirms piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām.
- Informāciju par sanāksmi ievieto pircēja profilā vismaz 3 dienas iepriekš.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma procedūras dokumentu pieejamība

- Publicē pircēja profilā!
- Brīva un tieša elektroniska piekļuve un iespēja iepazīties uz vietas, sākot ar iepirkuma izsludināšanas brīdi (dienu, kad paziņojums par līgumu bija publicēts IUB – MK noteikumi) - **izņemot gadījumus, kad tehniski vai informācijas aizsardzības dēļ nevar publicēt.**

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Elektroniska piedāvājumu un pieteikumu iesniegšana

Valsts elektroniskā informācijas sistēma piedāvājumu un pieteikumu saņemšanai:

- centralizētu iepirkumu institūciju veiktās iepirkuma procedūras, kuru paredzamā līgumcena ir vienāda ar MK noteiktajām līgumcenu robežvērtībām vai lielāka - **no 2017. gada 18. aprīļa;**
- iepirkuma procedūras kuru paredzamā līgumcena ir vienāda ar MK noteiktajām līgumcenu robežvērtībām vai lielāka - **no 2017. gada 1. oktobra;**
- iepirkuma procedūras, kuru paredzamā līgumcena ir mazāka par MK noteiktajām līgumcenu robežvērtībām – **no 2018.gada 1.aprīļa;**
- attiecībā uz šā likuma 9. un 10. pantā minētajiem iepirkumiem - **no 2019. gada 1. janvāra.**

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Piedāvājumu iesniegšana un atvēršana atklātā konkursā

- Piedāvājumus atver **vienlaikus**, ja piedāvājumi tiek atvērti elektroniskās informācijas sistēmā, pircēja profilā publicējot pretendentu, piedāvājuma iesniegšanas datumu un laiku, un piedāvāto cenu vai izmaksas.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma procedūras dokumentēšana

Informācijas pieejamība:

- Ziņojums publicējams pircēja profilā 5 d/d laikā pēc tam, kad pieņemts lēmums par iepirkuma procedūras rezultātiem.
- Pasūtītājs **3 d/d laikā pēc pieprasījuma saņemšanas nodrošina protokolu**, ziņojuma un citu iepirkuma procedūras dokumentu (izņemot pieteikumus un piedāvājumus) izsniegšanu.
- Pasūtītājs neizsniedz protokolus, izņemot piedāvājumu atvēršanas protokolu, kamēr notiek pieteikumu vai piedāvājumu vērtēšana.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Izslēgšanas noteikumi neieinteresētības aspektā

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma komisijas darbības principi

PIL 25.panta pirmā daļa

Iepirkuma procedūras dokumentu sagatavotājs (pasūtītāja amatpersona vai darbinieks), iepirkuma komisijas locekļi un eksperti nedrīkst pārstāvēt kandidāta vai pretendenta intereses, kā arī nedrīkst būt saistīti ar kandidātu vai pretendentu.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma komisijas darbības principi

- Kas ir iepirkuma dokumentācija?

Dokumenti, kuri ietver prasības kandidātiem vai pretendentiem un iepirkuma priekšmetam: nolikums, uzaicinājums iesniegt piedāvājumu, tai skaitā tehniskā specifikācija un līgumprojekts, instrukcija.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma komisijas darbības principi

- **Iepirkuma dokumentācijas sagatavotājs?**

Persona, kas tieši iesaistīta dokumentu sagatavošanā.

Par iepirkuma dokumentācijas sagatavotāju nav uzskatāma persona, kas gatavo vēstules par iepirkumā pieņemtajiem lēmumiem vai paskaidrojumus par pretendenta iesniegumiem (piem., iepirkuma nodaļas darbinieks, kas nav iepirkuma komisijas sastāvā)

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Izslēgšanas noteikumi

PIL 42.panta pirmās daļas

Pasūtītājs izslēdz kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā, ja:

4) iepirkuma procedūras dokumentu sagatavotājs (pasūtītāja amatpersona vai darbinieks), iepirkuma komisijas loceklis vai eksperts ir saistīts ar kandidātu vai pretendentu šā likuma 25.panta pirmās un otrās daļas izpratnē vai ir ieinteresēts kāda kandidāta vai pretendenta izvēlē, **un pasūtītājam nav iespējams novērst** šo situāciju ar kandidātu vai pretendentu mazāk ierobežojošiem pasākumiem;

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Izslēgšanas noteikumi

PIL 42.panta pirmās daļas

Pasūtītājs izslēdz kandidātu vai pretendentu no dalības iepirkuma procedūrā, ja:

5) kandidātam vai pretendentam ir konkurenci ierobežojošas priekšrocības iepirkuma procedūrā, ja tas vai ar to saistīta juridiskā persona iesaistījās iepirkuma procedūras sagatavošanā saskaņā ar šā likuma 18.panta ceturto daļu un šīs priekšrocības nevar novērst ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem, **un** kandidāts vai pretendents **nevar pierādīt**, ka tā vai ar to saistītas juridiskās personas dalība iepirkuma procedūras sagatavošanā neierobežo konkurenci.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkuma līguma grozījumi, Iepirkuma līguma publicēšana

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kad pieļaujami grozījumu (PIL 61.pants)

- (1) Iepirkuma līguma grozījumi ir pieļaujami, ja tie nemaina iepirkuma līguma vispārējo raksturu (veidu un iepirkuma procedūras dokumentos noteikto mērķi) un atbilst vienam no šādiem gadījumiem:
 - 1) grozījumi ir nebūtiski;
 - 2) grozījumi ir būtiski un tiek izdarīti tikai 61.panta (3) daļā minētajos gadījumos;
 - 3) grozījumi tiek izdarīti 61.panta (5) daļā minētajā gadījumā neatkarīgi no tā, vai tie ir būtiski vai nebūtiski.
- (8) Iepirkuma līguma grozījumiem, kas nav atbilstoši 61.panta pirmajā daļā noteiktajiem gadījumiem, piemērojamas PIL noteiktās iepirkuma procedūras.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kad pieļaujami būtiski grozījumi (PIL 61.panta (3))

- 1) iepirkuma procedūras dokumenti un iepirkuma līgums skaidri un nepārprotami paredz grozījumu iespēju, nosacījumus, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjomu un būtību;
- 2) pasūtītājam ir nepieciešami **papildu būvdarbi, pakalpojumi vai piegādes, kas nebija iekļauti sākotnējā iepirkumā**, un piegādātāja maiņa radītu būtisku izmaksu pieaugumu, un to nevar veikt ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ vai piegādātāja maiņa radītu ievērojamas grūtības (nepārsniedz 50%, tiek publicēts īpašs paziņojums, ja pārsniedz MK noteiktos līgumcenu sliekšņus);

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Kad pieļaujami būtiski grozījumi?

- 3) iepirkuma līguma grozījumi ir nepieciešami **tādu iemeslu dēļ, kurus pasūtītājs iepriekš nevarēja paredzēt** (nepārsniedz 50%, tiek publicēts īpašs paziņojums, ja pārsniedz MK noteiktos līgumcenu sliekšņus);
- 4) iepirkuma procedūrā izraudzīto pretendentu (līgumslēdzēju pusi) aizstāj ar citu piegādātāju atbilstoši komerciesību jomas normatīvo aktu noteikumiem par komersantu reorganizāciju un uzņēmuma pāreju, un šis piegādātājs atbilst iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām kvalifikācijas prasībām, un uz to neattiecas izslēgšanas noteikumi.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Grozījumu *de minimis* sliekšnis

61.panta (4) daļa

- Iepirkuma līguma grozījumi ir pieļaujami, ja iepirkuma līguma grozījumu vērtība, ko noteic kā visu secīgi veikto grozījumu naudas vērtību summu (neņemot vērā grozījumus, kuri veikti saskaņā ar 61.panta (3) daļas 1., 2. un 3. punktu), vienlaikus nesasniedz:
 - 1) MK noteiktās līgumcenu robežvērtības, sākot ar kurām paziņojums par līgumu publicējams ES OV;
 - 2) **10 % no sākotnējās** iepirkuma līguma līgumcenas publiska piegādes un publiska pakalpojuma līguma gadījumā un **15 % no sākotnējās** iepirkuma līguma līgumcenas publiska būvdarbu līguma gadījumā.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Iepirkumu līgumu publicēšana (PIL 60.pants)

Ne vēlāk kā 10 d/d pēc dienas, kad stājas spēkā
iepirkuma līgums vai tā grozījumi,
pasūtītājs savā **pirceja profilā** ievieto iepirkuma līguma
vai grozījumu tekstu,
**ja līgumcena ir vienāda ar MK noteiktajām līgumcenu
robežvērtībām vai lielāka**
un grozījumu pamatojumu (**pamatojumu tikai būtiskiem
grozījumiem**),
ievērojot komercnoslēpumu aizsardzības prasības.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Piedāvājuma/cenas atklātība

- AT 26.03.2015.spriedums lietā Nr.SKA-555/2015

Pasūtītājs, konstatējot, ka nepieciešami grozījumi nolikumā, pārtrauca konkursu.

AT - nav ņemts vērā, ka pasūtītājs neilgi pēc 1.iepirkuma pārtraukšanas atklāja 2.iepirkumu ar grozītām prasībām, kuras vairs izpildīja tikai viens no 1.iepirkuma dalībniekiem. Nav pievērsta uzmanība, ka 2.iepirkuma prasības noteiktas pēc tam, kad pasūtītājs iepazinies ar 1.iepirkuma pretendentu piedāvājumiem.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Piedāvājuma/cenas atklātība

- AT 09.03.2017. spriedums lietā Nr. SKA-63/2017

Pasūtītājs pārtrauca «mazo» iepirkumu, jo visi piedāvājumi neatbilda.

Pārtraukšanas paziņojumā visiem pretendentiem tika norādītas pārējo pretendentu piedāvātās cenas.

Konkurences apdraudējuma risks – ja, pārtraucot vienu iepirkumu un tūlīt rīkojot tādu pašu atkārtoti, pretendentiem tiek darītas zināmas citu pretendentu pirmajā iepirkumā piedāvātās cenas.

Iepirkumu uzraudzības
birojs

Paldies par uzmanību!

Vairāk par publiskajiem iepirkumiem:
www.iub.gov.lv